

Vrijwilligers, die wil je erbij hebben

Vrijwilligers betrekken

bij

**vrije tijd
sport, kunst,
cultuur en
natuur en milieu**

Commissie
Vrijwilligersbeleid

Vrijwilligers betrekken bij vrije tijd (sport, kunst, cultuur en natuur en milieu)

Vrijwilligerswerk speelt een belangrijke rol in de lokale gemeenschap en veel gemeenten hebben de laatste jaren een vrijwilligerswerkbeleid ontwikkeld. Voor veel ambtenaren binnen andere sectoren is het lastig zicht te krijgen op de rol en betekenis van vrijwilligers bij het realiseren van beleidsdoelen op hun eigen beleidsterrein. Die betekenis is in veel gevallen groot, en zou nog groter kunnen zijn wanneer vrijwilligers ook in sectoraal beleid meer aandacht krijgen. Sterker nog: zonder vrijwilligers zou het praktisch en financieel onmogelijk zijn om bepaalde gemeentelijke doelen te realiseren. Met de brochurereeks *Vrijwilligers, die wil je erbij hebben* wil de Commissie Vrijwilligersbeleid het belang en de rol van vrijwilligerswerk zichtbaar maken en de gedachteontwikkeling hierover stimuleren.

Opzet van de brochurereeks

De brochurereeks *Vrijwilligers, die wil je erbij hebben* bestaat uit zes delen: een strategiebrochure en vijf afzonderlijke brochures, die betrekking hebben op de sectoren:

- leefbaarheid en veiligheid
- vrije tijd (sport, kunst en cultuur en natuur en milieu)
- onderwijs
- gezondheidszorg en hulpverlening
- maatschappelijk verantwoord ondernemen

Er is gekozen voor losse brochures. Zo is het voor betrokkenen in de betreffende sectoren makkelijk de voor hun relevante informatie te verkrijgen. Logischerwijs kijkt de sectorambtenaar eerst naar de brochure die betrekking heeft op zijn of haar eigen werkterrein. Zo is het ook bedoeld, maar het kan ook inspirerend zijn eens over de schutting te kijken. Soms bieden voorbeelden uit andere sectoren veel inspiratie bij het kijken naar de rol van vrijwilligers in de eigen sector.

Hoe kunt u de brochures gebruiken?

U kunt deze publicatie op drie verschillende manieren gebruiken:

- 1 Als middel om collega's in diverse sectoren te overtuigen van het belang en nut van vrijwilligers voor hun dagelijks werk.
- 2 Als zoeklicht voor de betekenis van vrijwilligers voor het eigen beleid.
- 3 Als inspiratiebron voor het vergroten van de rol van vrijwilligers.

Elke brochure volgens een vast stramien

Per sector wordt steeds een aantal beleidsdoelen benoemd. Vervolgens wordt voor die beleidsdoelstellingen aangegeven op welke manier vrijwilligers een rol (kunnen) spelen bij het realiseren daarvan. Dit wordt in de meeste gevallen geïllustreerd met opvallende voorbeelden. De voorbeeldbeschrijvingen zijn kort gehouden: achterin elke brochure vindt u de contactgegevens van de besproken voorbeelden.

Rol gemeente in diverse voorbeelden

De gemeente speelt een belangrijke rol bij het stimuleren van de inzet van vrijwilligers. Om die inzet effectief te laten zijn moet de manier waarop vrijwilligers worden 'ingezet' passen in de visie van de gemeente. Daarbij gaat het om de algemene brede visie op beleidsvoering en om de specifieke visie op vrijwilligerswerkbeleid. Omdat de in deze brochures aangehaalde voorbeelden ook allemaal voortkomen uit een eigen gemeentelijke context zult u ze moeten 'vertalen' naar de situatie in uw eigen gemeente.

De gemeente speelt een belangrijke rol in het stimuleren van vrijwillige inzet. Heel veel waardevolle vrijwilligersprojecten komen nog altijd voort uit particulier initiatief; soms van grote organisaties of bedrijven, vaak van groepjes actieve bewoners, sportverenigingen, kerken etc. Een gemeente moet er niet naar willen streven bestaande succesvolle projecten 'over te nemen' of *zelf* veel nieuwe projecten op te starten – er zijn immers anderen die dat vanuit hun positie midden in het veld beter kunnen. Wel kan de gemeente een waardevolle bijdrage leveren door bestaande initiatieven op te merken, te ondersteunen, te laten groeien en bloeien en te waarderen om de bijdrage die deze leveren aan het realiseren van de eigen maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Daarmee wordt weer aangesloten bij de traditie van lokaal sociaal beleid: 'sturen op doelen, faciliteren op instrumenten'.

Vrijwilligerswerk en vrije tijd

Ruim 4 miljoen mensen in Nederland doen vrijwilligerswerk. Hoeveel vrijwilligers daarvan zich inzetten in de vrije tijdsector is niet exact aan te geven. Wel duidelijk is dat de terreinen die tot deze sector behoren nagenoeg zouden stilliggen als hier geen vrijwilligers actief zouden zijn.

Binnen deze sector wordt het volgende onderscheid gehanteerd:

- Sport
- Kunst en Cultuur
- Natuur en milieu

Er zijn ook voorbeelden die voor de gehele vrije tijd sector van belang zijn; Neem het *Supportproject*, een project dat jonge asielzoekers helpt om een zinvolle invulling van hun vrije tijd te vinden.

Jonge asielzoekers, zeker zij die zonder hun ouders naar Nederland zijn gekomen, leven vaak onder moeilijke omstandigheden: veel van hen zijn beschadigd door wat ze in hun land van herkomst hebben meegemaakt. Ze zijn in spanning over de vraag of ze in Nederland mogen blijven en in hun woonomgeving hebben ze weinig privacy. Bovendien zijn ze in een nieuw land waar ze noch veel mensen, noch de gebruiken kennen. Dit maakt dat het voor hen moeilijk is een zinvolle invulling te geven aan hun vrije tijd. Ook hebben zij vaak veel behoefte aan een veilige omgeving, waar ze zich 'thuis' kunnen voelen, en aan contact met mensen die met hen leuke dingen ondernemen of hen een veilige omgeving kunnen bieden.

*Om dit te realiseren is in Amsterdam het **Supportproject** opgezet. In dit project worden jonge asielzoekers gekoppeld aan een maatje of gastouders: de supporters. De asielzoeker en de supporters worden bij elkaar gebracht na een gestandaardiseerde intake. Daarop volgt een kennismaking en kunnen de betrokkenen bepalen of het 'klikt'. Is dat het geval, dan worden zij voor een periode van een jaar aan elkaar gekoppeld. Omdat de jonge asielzoekers vaak al veel hebben meegemaakt en ook hier meestal in grote spanning leven kan het contact voor de supporters erg zwaar zijn. Daarom worden zij vanuit het project goed begeleid en zijn er regelmatig informatiebijeenkomsten, waar zij hun ervaringen kunnen uitwisselen. Voor de jonge asielzoekers is er naast de ondersteuning door hun supporter(s) de cursus **Active Fun**. In deze cursus maken zij kennis met de mogelijkheden die er zijn voor de besteding van hun vrije tijd en worden zij gestimuleerd en ondersteund die mogelijkheden actief te gebruiken. Ze leren welke activiteiten er zijn, welke daarvan bij hun eigen belangstelling passen en hoe ze daaraan kunnen deelnemen, al dan niet samen met hun maatje.*

Sport

Elke gemeente heeft als uitgangspunt om voor haar burgers een zo goed mogelijk aanbod aan voorzieningen te realiseren. Een belangrijke doelstelling van gemeentelijk sportbeleid is dat er zoveel mogelijk mensen aan sport doen, sport is immers gezond. De rol van vrijwilligers binnen de sport is niet alleen zeer belangrijk maar ook heel divers van aard. Naast de uitvoering van programma's die gericht zijn op het stimuleren van sportdeelname, treffen we veel vrijwilligers aan als trainers, coaches maar ook als bestuurslid van de vele sportverenigingen. Daarnaast kan sport ook dienen als katalysator voor bijvoorbeeld integratie en racismebestrijding.

Veel sportverenigingen kampen met een ernstig tekort aan kader; sommige daarvan worden hierdoor zelfs serieus in hun voortbestaan bedreigd. Een belangrijke bron voor het werven van vrijwilligers zijn de ouders van de jeugdleden. Zeker in de grote steden zijn dat vaak *allochtone* ouders. In de praktijk blijkt dat zij niet zondermeer eenzelfde houding hebben ten aanzien van vrijwilligerswerk als het 'traditionele' autochtone kader. Wat de situatie voor verenigingen moeilijker maakt. Verandering van de organisatie is soms noodzakelijk.

*Om de deelname van allochtonen in het vrijwilligerswerk binnen sportverenigingen te stimuleren heeft het Multicultureel Centrum voor Participatie (MCP) in Rotterdam, samen met stichting Stimulans en NOC*NSF het project **Nieuw kader in de sport** ontwikkeld. Het project richt zich op beide kanten van het verhaal; er wordt aandacht besteed aan het werven, bemiddelen, trainen en stimuleren van (potentiële) vrijwilligers, én verenigingen worden gestimuleerd om intercultureel te denken en handelen. Uiteraard worden de verenigingen bij deze omslag ondersteund. Het MCP benadrukt dat er bij veel verenigingen een cultuuromslag nodig is en helpt verenigingen ook die daadwerkelijk te realiseren. (Potentiële) vrijwilligers wijst men op de persoonlijke voordelen die vrijwilligerswerk kunnen opleveren, zoals het opdoen van ervaring en ontplooiingskansen, maar ook het kunnen uitoefenen van invloed. MCP biedt ook een aantal trainingen aan zoals trainerschap, leiderschap en bestuurlijke vaardigheden. Met dit project draagt de gemeente bij aan de oplossing van twee lastige problemen: sportverenigingen krijgen lucht door uitbreiding van hun kader en meer allochtone burgers raken betrokken bij de maatschappij. Rotterdam is niet uniek. In veel andere gemeenten, zoals Apeldoorn (project Nieuw kader, i.s.m. NISB) en Amsterdam zijn soortgelijke projecten te vinden.*

Het stimuleren van sportdeelname vanuit de sportsector kan uitstekend worden gecombineerd met de doelstelling vanuit het jeugdbeleid om de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren te vergroten. Een voorbeeld hiervan is te vinden in Tholen. Dit lokale project vloeit voort uit het landelijke project Jeugd in Beweging (JIB) dat in 2001 is beëindigd. Een aantal onderdelen van JIB worden voortgezet door het NISB, waaronder de zogenaamde WhoZnext campagne.

Veel gemeenten (ca. 50 in totaal) hebben WhoZnext-teams opgericht om jeugdparticipatie binnen de sport te bevorderen. Deze teams bestaan uit groepjes jongeren die met ondersteuning van een volwassen coach sportactiviteiten in hun omgeving organiseren. Een combinatie van jongeren, sport en vrijwilligerswerk binnen een gemeentelijke setting. Jongeren die met ideeën rondlopen kunnen bij deze teams terecht. De uitgebreide website laat zien waar in Nederland WhoZnext-teams bestaan en hoe je je kunt aansluiten of zelf een nieuw team kunt oprichten. De WhoZnext-site laat verder zien hoe je bepaalde zaken voor elkaar kunt krijgen zoals bv. het trapveldje van jongens in Oldenzaal of het trainingszaaltje van de breakdancers in Nieuwegein. Daarnaast biedt deze site de mogelijkheid om via een stappenplan een compleet plan van aanpak te maken voor het organiseren van sportevenementen.

Het WhoZnext-team in Tholen bestaat uit 15 vrijwilligers in de leeftijd van 14 tot 18 jaar die zelf deelnemen aan sportieve activiteiten en daarnaast actief betrokken zijn bij de opzet en uitvoering van sportstimuleringsactiviteiten. Dit Thoolse WhoZnext-team is voortgekomen uit de Jongerenorganisatie Tholen (JOTH), dat is ontstaan vanuit het jeugdparticipatietraject dat de gemeente Tholen heeft uitgevoerd.

Tot half oktober 2003 hadden alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 de kans om een vragenlijst in te vullen zodat hun ideeën kunnen worden uitgewerkt tot activiteiten. Met de inzet van jonge vrijwilligers wordt sportdeelname onder Thoolse jongeren actief gestimuleerd.

Kunst en Cultuur

Vanuit het gemeentelijke kunst en cultuurbeleid kan met behulp van de inzet van vrijwilligers ook een belangrijke bijdrage worden geleverd aan andere gemeentelijke beleidsdoelstellingen zoals:

- bevorderen van goede verhoudingen binnen een multiculturele samenleving
- stimuleren van interculturalisatie bij organisaties in de kunst en cultuursector.

Bovendien liggen er mogelijkheden om - net als in de sportsector - het vergroten van het cultuurbereik te combineren met het bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid van jongeren.

In het project *Het is hier Holland* is het verbeteren van onderlinge verstandhoudingen tussen bevolkingsgroepen het gemeentelijk beleidsdoel. Bevolkingsgroepen dichterbij elkaar brengen in wijken waarin de sociale verhoudingen vaak op het scherpst van de snede balanceren en het multicultureel samenleven een 'verplichting' is.

De toneelproductie **Het is hier Holland** is een realistische weergave van het leven in multiculturele stadswijken, toegespitst op het al dan niet samenwerken tussen 'buitenlanders' en 'Hollanders'. Het stuk wordt gespeeld door buurtbewoners, (vrijwilligers die geen vergoeding krijgen), en startte in april 2001 met een tweetal voorstellingen op de landelijke bewonersdag 'onbekend maakt onbemind'. Daarna is het op tournee gegaan in de 25 GSB steden. De voorstellingen worden door de leden van het Bewonersplatform in hun eigen stad samen met andere lokaal betrokkenen georganiseerd.

De acteurs zijn begeleid door het Stut Theater Utrecht. De productie is gefinancierd door de ministeries van VWS en BZK, het Fonds voor de Podiumkunsten en de gemeente Utrecht.

In het totaal zijn er 43 voorstellingen gespeeld met een totaal aantal toeschouwers van 7.230, een gemiddelde van 168 toeschouwers per voorstelling.

De reactie van het publiek was uitermate positief. Men vond het een zeer succesvolle manier om bewoners dichter tot elkaar te brengen en 'buitenstaanders' inzicht te geven in de achterliggende gevoelens en motieven van mensen die dagelijks met culturele verschillen te maken hebben. Enkele reacties:

- 'Een feest der herkenning, geen clichés, vol humor en vooral ontroering. Chapeau! (Bijlmer Bewonersraad)*
- 'Dit stuk moet in heel Nederland worden gespeeld dat mensen mekaar gaan verdragen'(buurtcentrum de Pelikaan, Krommenie)*
- 'Jullie laten niets verbloemend zien hoe complex de multiculturele samenleving is'(Hella, Enschede)*

*Het Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken (LSA) heeft, om de effectiviteit van dit stuk te vergroten, in samenwerking met Forum, Radar (Rotterdam) en Balans (Eindhoven) de **toolkit** Holland samengesteld. Deze bevat een aantal methoden en publicaties gericht op beroepskrachten die samen met vrijwilligers uit een buurt werken aan multiculturele wijkontwikkeling. De toolkit wordt bij elke voorstelling uitgereikt aan vertegenwoordigers van gemeenten, welzijnsinstellingen en bewonersorganisaties om de lokale initiatieven te stimuleren.*

Gemeenten die interculturalisatie bij organisaties in de kunst en cultuursector willen bevorderen kunnen samenwerking zoeken met Atana.

***Atana** is een actieve bestuurdersbank in de cultuursector die zich ten doel stelt om nieuwe bestuurders, commissieleden en adviseurs met een dubbele culturele bagage te scouten. Een intensieve persoonlijke selectie gaat vooraf aan de toelating tot het trainingsprogramma, dat de deelnemers toegang geeft tot de meest recente inzichten, technieken en netwerken. Atana is een **matchmaker**. Zij inventariseert openstaande posities bij Nederlandse culturele instellingen en benadert hen actief om van het Atana netwerk gebruik te maken en te profiteren. Deelnemers en oud-deelnemers aan het Atana-programma vormen een actief en levendig bestuurdersplatform die samen met bestuurders en vele geïnteresseerden uit de cultuursector elkaar maandelijks ontmoeten in de Amsterdamse kunstenaarsassociatie Arti et Amicitiae.*

Atana is ontstaan in vervolg op het cultuurbeleid van staatssecretaris Van der Ploeg bij wie culturele diversiteit in de kunsten hoog op de agenda stond. Naast een ruime instroom van nieuwe bestuursleden in de cultuursector in de grote steden, zijn ook besturen in middelgrote steden uitgebreid met bestuurders uit het Atana netwerk. Nieuwe Atana bestuurders zitten o.a. bij Stichting Rhythm of Reason Nijmegen, Kunstgebouw in Rijswijk, Cultureel Centrum in Almere-Haven, het Muiderslot in Muiden, Stichting Nationaal

*Restauratiefonds in Hoevelaken, het Onze Lieve Vrouwentheater en Zonnestraaltje Producties en D*Amor Theaterproducties in Amersfoort.*

Vanwege het succes in de cultuursector is aan Atana gevraagd, door de ministeries VWS en BZK, om met dezelfde formule aan de slag te gaan voor het vrijwilligerswerk.

Immers een voorwaarde om te interculturaliseren binnen een organisatie is diversiteit op alle niveaus. ATANA-vrijwilligers scout actief potentiële bestuurders die goed thuis zijn in de multiculturele Nederlandse samenleving en die evenals ATANA-cultuur na selectie een trainingsprogramma krijgen aangeboden.

Het project *Wereldwijd-polderbreed*, waarin jonge vrijwilligers een belangrijke rol spelen om het cultuurbereik onder jongeren te vergroten is mogelijk gemaakt door het landelijke actieprogramma Cultuurbereik van het Ministerie van OCenW.

Een groot deel van het budget voor cultuurbereik wordt in Haarlemmermeer geïnvesteerd in een zeer succesvol concept voor jongeren, waarbij betrokkenheid van de doelgroep, samenwerking en samenhang tussen activiteiten, actieve deelname en toegankelijke locaties de uitgangspunten zijn.

*In Haarlemmermeer is de groep jongeren tot 24 jaar groot en nog steeds groeiende, maar het voorzieningen aanbod is niet in overeenstemming daarmee. Met het Actieplan Cultuurbereik heeft Haarlemmermeer gekozen voor de speerpunten culturele diversiteit en versterking van de programmering. Onder de noemer *Wereldwijd-Polderbreed* worden de activiteiten verspreid over zoveel mogelijk woonkernen, gericht op autochtone en allochtone kinderen, tieners en jongeren.*

Artquake (de uitvoerder van dit project) is een organisatie die sinds 1998 tal van culturele activiteiten voor en door jongeren organiseert. Artquake omschrijft zichzelf als spannend, dynamisch en vernieuwend en betreft jongeren van 12 tot 25 bij ideevorming, uitvoering en evaluatie van het project. Dit gebeurt op diverse manieren door jongerenpanels, enquêtes, een denktank en werkgroepen. De vaste activiteiten bestaan uit een serie workshops, een kunstwedstrijd en een eigentijds festival. Voor de lage toegangsprijs van tien euro kunnen jongeren op het Artquake Open Air Festival genieten van topacts van nieuwkomers, straattheater, street- en breakdance, film, graffiti, een festivalmarkt en workshops. Door de sterke programmering en de bijzondere sfeer kreeg het festival zelfs landelijke bekendheid. Naast een broedplaats voor jong talent is Artquake van grote betekenis bij de ontwikkeling van de eigen culturele identiteit en de ontwikkeling van vernieuwend kunstaanbod. En volgens eigen zeggen is dat succes te danken aan de centrale rol van jongeren in de organisatie, een bevlogen jong team, de dynamiek van de organisatie en een goede PR.

De rol van de vrijwilligers is groot. Alleen al voor het festival wordt er gewerkt met zo'n 80 vrijwilligers. Een aantal is al intensief bij de voorbereiding betrokken en vervult tijdens het festival een coördinatiefunctie. De jongeren zijn ook de grootste informatiebron en leveranciers voor de 'input' van de programmering.

Natuur en milieu

Instandhouding en het verbeteren van kwaliteit van natuur, bos, landschap en recreatiemogelijkheden is van primair belang voor gemeenten met veel natuurterrein. Voor steeds meer gebieden gaat ook het agrarisch natuurbeheer en de herinrichting van landbouwgronden een rol spelen.

Onder de vlag van Landschapsbeheer Nederland werken enkele tienduizenden vrijwilligers in het cultuurlandschap. Zij houden zich vooral bezig met het onderhoud, de aanleg en het herstel van kleine landschapselementen, zoals knotwilgen, houtwallen etc. Ook zijn er vrijwilligers actief in de bescherming van weidevogels en andere vormen van agrarisch natuurbeheer. 'Lekker buiten zijn, actief meehelpen, teamgeest vergroten, testen van doorzettingsvermogen, benutten van spierkracht is verenigd in een werkdag van Landschapsbeheer', zo promoot de stichting haar product.

'De Engelgaarde' bij Meppel was in 2003 een van de 15 plekken voor de Nationale Natuurwerkdag in de provincie Drenthe. De gemeente Meppel leverde een financiële bijdrage aan de organisatie van deze dag, die als motto 'natuurlijke verbonden' meekreeg. Tevens verzorgde de gemeente de perscontacten en de catering. Nadat de gedeputeerde van de provincie Drenthe en de verantwoordelijk wethouder van de gemeente Meppel de Natuurwerkdag hadden geopend, gingen de vrijwilligers aan de slag.

'Het schraalland' dreigt vol te groeien met opslag van berk en els. Verwijderen van deze opslag is nodig om de kruiden goede ontwikkelingsmogelijkheden te bieden. Door goed onderhoud van het terrein kan de oorspronkelijke vegetatie met beekdalbeplanting, orchideeën en ratelaar, terugkeren. Deze vegetatie is van wezenlijk belang voor vlinders en insecten', aldus de stichting. Daarnaast worden bomen en struiken langs de rand van de beek bij de grond afgezaagd en overtollig plantenmateriaal wordt verwijderd, waardoor er weer meer licht in de beek komt. De vrijwilligers, jong en oud, waren zeer enthousiast en lieten weten volgend jaar allemaal terug te komen.

In het project *Waterlijn* wordt niet alleen aan milieubeheer gedaan, vrijwilligers zorgen ervoor dat de gemeente Amersfoort verrijkt is met een toeristische attractie.

Waterlijn organiseert rondvaarten door de stad Amersfoort waarbij verschillende routes worden gevaren. Na het eerste jaar bleken 16.700 passagiers van Waterlijn gebruik te hebben gemaakt waarvoor de organisatie de Promotieprijs van de Stad Amersfoort ontving.

Momenteel zijn een kleine 100 vrijwilligers; allen 50-plussers, actief voor Waterlijn. De vrijwilligers krijgen bij aanvang een introductiecursus. Bij het samenstellen van de cursus leverde de Stadsarchivaris, Monumentenzorg en het Waterschap een bijdrage.

De gemeente heeft bij aanvang een startsubsidie gegeven van 15.000 euro en een boot beschikbaar gesteld van 20.000 euro. Later zijn daar nog de kosten voor drie steigers en een trap in de historische stad bijgekomen. Het Waterschap heeft gezorgd voor steigers langs de Eem en in een later stadium is er samen met de gemeente geïnvesteerd in een educatief wandelpad. Er is een foldertje gemaakt door het Waterschap over alle bijzonderheden van de beek met een routekaartje. De gemeente heeft langs het educatieve wandelpad de toeristische wegwijzers gezet. Met de bewoners van de binnenstad is een vlinderplantenactie gehouden. Met medewerking van de gemeente kregen de mensen die aan die route wonen een pakket vlinderplanten cadeau voor hun tuin om daardoor meer vlinders aan te trekken.

Contactgegevens

NOOT: Een lijst met contactgegevens is altijd kwetsbaar, gegevens veranderen nu eenmaal in de loop van de tijd. Mochten de in deze lijst genoemde gegevens niet meer correct zijn, dan kunt u door op internet te zoeken op de naam van het project of van de organisatie vaak eenvoudig de juiste gegevens achterhalen. Ook is het zo dat de meeste verwijzingen projecten betreffen; het is mogelijk dat sommige daarvan inmiddels zijn beëindigd. De in zo'n project opgedane ervaringen worden daarmee niet minder interessant. Daarom is steeds ook de organisatie achter het project genoemd.

Project: **Nieuw Kader in de Sport**
Gemeente: Rotterdam
Organisatie: Multicultureel Centrum voor Participatie (MCP)
Contactpersoon: Brahim Seali
Telefoon: 010 - 404 52 06
E-mail: b.seali@mcp-stimulans.nl
Website: www.mcp-stimulans.nl

Algemene informatie over het project '**Nieuw Kader**':
Organisatie: Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB)
Contactpersoon: Mw. W. Westerhof
Telefoon: 026 - 483 38 00
E-mail: willie.westerhof@nisb.nl

Project: **WhoZnext**
Gemeente: Tholen
Organisatie: Gemeente Tholen
Contactpersoon: Louise Vleugel
Telefoon: 0166 - 66 82 63
E-mail: vleugel.l@tholen.nl
Website: www.whoznext.nl

Project: **Het is hier Holland**
Gemeente: Diverse GSB-gemeenten
Organisatie: Landelijk Samenwerkingsverband Achterstandswijken (LSA)
Telefoon: 070 - 380 44 31
E-mail: lsa@lsabewoners.nl
Website: www.lsabewoners.nl

Project: **ATANA-cultuur**, bestuurlijke vernieuwing en culturele diversiteit in de sector Cultuur
ATANA-vrijwilligers, bestuurlijke vernieuwing en culturele diversiteit in de Sector Vrijwilligers
Gemeente: Landelijk
Organisatie: Atana
Telefoon: 020 - 522 11 88
E-mail: vrijwilligers@atana.nl
Website: www.atana.nl
Publicaties: 'Er zijn genoeg capabele allochtonen', Vakwerk, november 2001
'Wij doen in persoonlijkheden', Fast Forward, januari 2002
'Gezocht: nieuwe bestuurders voor Vrijwilligers organisaties', Bijeen, februari 2002

Project: **Artquake**
Gemeente: Haarlemmermeer
Organisatie: Stichting Artquake
Contactpersoon: Mado de Vries, directeur
Telefoon: 023 - 562 33 10
E-mail: mado@artquake.nl

Project: **De Engelgaarde**
Gemeente: Meppel
Organisatie: Landschapsbeheer Nederland, provincie Drenthe
Contactpersoon: Pieter Posthumus
Telefoon: 059 - 231 66 16
E-mail: drenthe@natuurwerkdag.nl
Website: www.natuurwerkdag.nl

Project: **Waterlijn**
Gemeente: Amersfoort
Organisatie: Stichting Waterlijn
Telefoon: 033 - 465 46 36
Website: www.amersfoort-rondvaarten.nl

Project: **Eemlijn fietsboot**
Gemeente: Amersfoort
Organisatie: Stichting Eemlijn
Contactpersoon: Han Gerlings
Telefoon: 033 - 479 94 12
E-mail: hangerlings@zonnet.nl
Website: www.eemlijn.nl

Project: **Supportproject**
Gemeente: Amsterdam
Organisatie: Nederlandse Rode Kruis Amsterdam, i.s.m. diverse andere organisaties
Contactpersoon: Eva van Groeningen
Telefoon: 020 - 622 62 11
E-mail: supportproject@nrka.nl
Website: www.nrka.nl

Bestellen producten van de Commissie

De producten van de Commissie Vrijwilligersbeleid zijn te bestellen bij:

De Commissie Vrijwilligersbeleid

Postbus 20350

2500 EJ Den Haag

070 - 340 78 23

vrijwilligersbeleid@minvws.nl

www.vrijwilligersbeleid.nl